

Samverkan

Språkstrategi för
Svenska samskolan i Tammerfors
2012-

Innehåll

Förord	4
1. Språkmiljön i Tammerfors	4
2. Övergripande språkstrategi	4
Samverkan	5
Modersmålsinriktad finska	5
Stärkt timresurs i ämnet modersmål och litteratur	5
Lärofortbildning	5
Skolbibliotek	6
3. Finskan som resurs för skolspråket	6
Positiv överföring	6
Balanserad tvåspråkighet	6
Medvetenhet	6
4. Attitydfostran	7
Hur engagera elever och föräldrar	7
Råd och tips	7
5. Finlandssvensk och svensk kultur	7
Yngre och äldre elever	8
Skivrådet	8
Svensk rastradio	8
Svenska kulturlänkar	8
Drama och teater	8
Gymnasiekurs Samla svenska kulturpoäng	9
Finlandssvenska ungdomsträffar	9
Före detta elever berättar	9
Veckans mediefråga	9
Veckans nya svenska ord	9
6. Språkstödjande interaktion i klassen	9
Individualisering och flexibilitet	9
Varsamhet	9
Svensk ämnesterminologi	10
Finskan till hjälp	10
7. Textförståelse och kontextstöd i olika skolämnen	10
Tips för läraren	10
Studieteknik	11
Uppgifter för elever	12

8. Språkstödjande pedagogik i praktiska ämnen	12
Lärostyrning	12
Synliggörande av språket	13
Interaktion	13
Sakligt språk i bollspel	13
Diskussioner mellan lärare	13
9. Flexibla läsgrupper i läsinlärningen	13
Avgörande start	13
Individuella mål	13
Litteratur	14
Bilagor	
1. Statistik om elevernas språkbakgrund (Kovero 2011)	
2. Expertkommentar om språkval vid SST	
3. Broschyren Ta vara på vardagen	
4. Bibliotekariens boktips	
5. Skivrådet	
6. Flexibla läsgrupper	

Förord

Arbetet med en språkstrategi vid Svenska samskolan i Tammerfors inleddes i augusti 2010 inom ramen för Utbildningsstyrelsens och Åbo Akademis språkstödande Skolspråk 2010-12, som genomfördes i fyra finlandssvenska skolor i en tvåspråkig miljö. Från början stod det klart att språkstrategin vid SST skulle omfatta samtliga årskurser, alltså från åk 1 i lågstadiet till åk 3 i gymnasiet och även förskolan, till skillnad från de övriga projektskolorna med årskurserna 7-9.

Med hjälp av Skolspråkshandledarna vid ÅA, Anna Slotte-Luttge och Lotta Forsman, engagerades samtliga lärare och rektor i sex olika arbetsgrupper som utarbetade huvudavsnitten i språkstrategin: Attitydfostran, Finlandssvensk och svensk kultur, Språkstödande interaktion i klassen, Textförståelse och kontextstöd, Språkstöd i praktiska ämnen samt Flexibla läsgrupper i läsinläringen. Projektets kontaktperson Kenneth Gustafsson redigerade materialet och skrev de allmänna avsnitten. Föräldrar fick en möjlighet att kommentera strategin inom Hem och Skola. Skolans styrelse behandlade och godkände språkstrategin med vissa ändringar gällande starten med finskan 26.11.2012.

1. Språkmiljön i Tammerfors

Tammerfors har en språkmiljö som domineras av finska. Av ca tvåhundrausen invånare är bara en halv procent registrerade som svenskspråkiga i folkbokföringen. Vid Svenska samskolan i Tammerfors kommer ca 20 procent av eleverna från enspråkigt finska hem, 5-10 procent från enspråkigt svenska hem och ca 70 procent från tvåspråkiga hem (Kovero 2011). Tvåspråkigheten dominerar alltså bland eleverna. Språkförhållandena varierar dock från årskurs till årskurs. I vissa fall är det även svårt att dra gränsen mellan ett enspråkigt och ett tvåspråkigt hem i statistiken. (Se bilaga 1.)

2. Övergripande språkstrategi

Samverkan

Skolspråk, modersmål och tvåspråkighet kräver ett målmedvetet arbete på flera plan för att de skall utvecklas i gynnsam riktning. Nyckelordet för språkstrategin vid Svenska samskolan i Tammerfors är samverkan. Det gäller att samordna olika åtgärder och att åstadkomma ett samspel mellan olika aktörer inom skolsamfundet. Undervisningsarrangemangen skall stöda positiv samverkan mellan olika språk. Elevernas skolspråk skall vara en angelägenhet för varje lärare och förälder oberoende av modersmål, undervisningsämne eller skolstadium.

Förutsättningarna för att åstadkomma ett samarbete kring skolspråket är goda. Skolan omfattar årskurserna 1-9 i grundskolan och 1-3 i gymnasiet i ett

gemensamt skolhus. En ämneslärare undervisar i en klass i upp till åtta år. Detta ger unika möjligheter att lära känna språksituationen hos elever och föräldrar och att jobba på lång sikt. Förskolan och daghemmet verkar i angränsande utrymmen. Skolan har en egen styrelse med omfattande befogenheter att anordna utbildningen och även med möjligheter att påverka antagningen av barn till dagvården, den allmänna inkörsporten till skolan.

I ett vidare sammanhang ligger Tammerfors väl till med tanke på geografin i Svenskfinland. Det är ungefär lika långt till Helsingfors, Åbo och Vasa, ett faktum som många finlandssvenska organisationer utnyttjar när de arrangerar olika tillställningar. "Mitt i Svenskfinland" är ett skämtsamt uttryck som inte saknar verklighetsgrund. Det faller sig naturligt att skolan anordnar lägerskolor i svenskbygden och i Norden i första hand, för att ge elever en levande upplevelse av den finlandssvenska och nordiska gemenskapen.

Modersmålsinriktad finska

Eftersom så gott som varje elev i skolan i praktiken är tvåspråkig består finskundervisningen av modersmålsinriktad finska. De elever som inte kan tillägna sig den sk mofi-undervisningen får stöd för sin inläring. Målsättningen är att elever når en balanserad tvåspråkighet som främjar inläring. Undervisningen i finska inleds för närvarande i åk 5 men detta kommer att omprövas när läroplanen förnyas nästa gång (2016). Med tanke på balanserad tvåspråkighet kunde finskundervisningen inledas redan i årskurs 3:

På basis av ovanstående ser vi att det med tanke på elevernas utveckling till balanserat tvåspråkiga individer finns goda grunder att inleda undervisningen i finska redan i årskurs 3. (Se bilaga 2. Expertkommentar om språkval vid SST)

Stärkt timresurs i ämnet modersmål och litteratur

Skolan erbjuder sammanlagt 5 årsvekotimmar mer undervisning i ämnet modersmål och litteratur än den allmänna timfördelningen i den grundläggande utbildningen föreskriver. I årskurserna 3-5 är antalet årsvekotimmar 18 (+4) och i årskurserna 6-9 15 (+1). För närvarande har hela den extra timresursen lagts i åk 1-6. Därför kommer en årsvekotimme i modersmål och litteratur att överföras till åk 9 som har bara tre vekotimmar modersmål men mycket extra program med praο, teaterproduktion och klassresa. Det sista skolåret före gymnasiet omfattar flera tidskrävande moment i modersmålet såsom uppsatsskrivning och textanalys. En elev som känner sig säker i sitt skolspråk väljer säkrare ett svenskt gymnasium. Gymnasiet följer den allmänna timfördelningen men elever uppmuntras på olika sätt att avlägga fler än 6 obligatoriska kurser.

Analys av språkdata

För att hålla sig uppdaterad om elevernas språksituation utvecklar skolan ett webbformulär för insamling av data om elevernas hemspråk och språkvanor. Det insamlade materialet skall ligga till grund för föräldra- och elevsamtal och för utveckling av skolans språkstrategi.

Läraryrfortbildning

Skolan erbjuder resurser och uppmuntrar sina lärare att delta i fortbildning om pedagogik som stöder skolspråket. Språkstödande metoder existerar inom samtliga skolämnen.

Skolbibliotek

Skolbiblioteket har en särställning vid Svenska samskolan i Tammerfors. Biblioteket innehar den största samlingen svensk barn- och ungdomslitteratur i Tammerfors och skolan reserverar varje år ett betydande belopp för bokanskaffningar och skötsel av samlingar med en sakkunnig bibliotekarie som håller sig ajour med elevernas bokintresse, t o m på individnivå. Elever väljer och läser i regel minst 2-4 böcker med svensk skönlitteratur under varje termin och i de lägre klasserna har elever vanligen en läsetimme i veckan. Föräldrar uppmanas att erbjuda sina barn svenska böcker där hemma. (Se bilaga 4.)

3. Finskan som resurs för skolspråket

Positiv överföring

Inläring av flera språk utvecklar den allmänna språkkompetensen som består av det som är gemensamt för olika språk: grundläggande språkstrukturer, allmänna kommunikationsfärdigheter, begreppsförståelse, medieläsförmåga eller läs- och skrivstrategier. I praktiken innebär detta att en del av stoffet i ämnet modersmålsinriktad finska är gemensamt med stoffet i ämnet modersmål och litteratur, t ex mediekunskap, textgenrer och uppsatsteknik. Fördelen med modersmålsinriktad finska i en skola med tvåspråkiga elever är alltså uppenbar med tanke på skolspråket.

Balanserad tvåspråkighet

Ju tidigare en medveten undervisning i finska inleds ju mera stärks den allmänna språkkompetensen som i sin tur stöder svenskan. Risken för sk språkblandning minskar. En balanserad tvåspråkighet kräver en balanserad undervisning i båda språken. Modersmålet är människans viktigaste språk oberoende av vilket språk det gäller.

Medvetenhet

För att finskan och svenskan skall stöda varandra optimalt måste den tvåspråkiga eleven göras medveten om likheter och skillnader mellan de två språken. Elever kan vara mycket omedvetna om dessa samband. Finskläraren och modersmålsläraren kan synliggöra likheter och skillnader genom att parallellt nämna vissa centrala begrepp på det andra språket i sin egen undervisning eller genom att undervisa i kontrastiv grammatik, textanalys, textstrategier och mediekunskap på ett sådant sätt att eleven förstår allmängiltigheten i fenomenen och kan överföra sin kunskap från ett språk till ett annat.

4. Attitydfostran

Hur engagera elever och föräldrar

Hur kan vi skapa en positiv attityd till skolspråket och frammana en vilja till samarbete mellan föräldrar, elever och lärare inom alla stadier? I denna strävan är det viktigt att tänka på språkutvecklingen i ett helhetsperspektiv och på vilka utmaningarna inom olika stadier är och vad dessa innebär för barn. Attitydfostran skall inledas i tid, dvs. redan med barn i daghemsålder då mottagligheten är stor.

Bokläsning

Att jobba med skolspråket är av stor betydelse för språkutvecklingen. Det är viktigt att stimulera svenskan utanför skolan. Detta kan man t.ex. göra genom att lyfta fram läsningens betydelse, både hemma och i skolan.

Informationsbroschyr

För att nå föräldrarna med adekvat information, hör det till skolans språkstrategi, att ge ut en broschyr "Ta vara på vardagen". Broschyren innehåller kort info om varför det är viktigt att stöda språket hemma och hur man kan göra det, t.ex. genom läsning. Den innehåller länkar till webb-sidor, tidningstips samt förslag på TV- och radiokanaler och -program. Innehållet anpassas till olika åldersgrupper och kompletteras vid behov. Broschyren kan också fungera som diskussionsunderlag till frågor om språkfrämjande. I en språköskola är språkmedvetenhet av yttersta vikt. (Se bilaga 3.)

Glädje och samhörighet

Positiva upplevelser och gemensamma erfarenheter förstärker den språkliga identiteten. Hela skolan kan engageras med hjälp av olika jippon som morgonsamlingar, äldre elever som läser för de yngre, författarbesök, filmer, bokutställningar och utställningar av elevtexter. Arbetet med attitydfostran är fortlöpande.

5. Svensk och finlandssvensk kultur

Språk, kultur och identitet bildar en helhet. I en miljö som Tammerfors där den svenska och den finlandssvenska kulturen är relativt osynliga måste skolsamfundet satsa mycket för att göra sina elever förtrogna med och intresserade av svenskspråkiga böcker, medier, filmer, artister, evenemang m m. Även här gäller det att skapa samverkan mellan olika aktörer och aktiviteter.

Målsättningen är inte att ge varje elev en finlandssvensk eller svensk identitet. De flesta elever växer upp med en tvåspråkig identitet med olika nyanser som kan variera mycket från individ till individ. Finsk kultur skall inte uppfattas som en motståndare utan som en medspelare. Däremot måste det finnas en viss

vana och ett intresse för olika svenskspråkiga kulturyttringar hos varje elev. Ju tidigare intresset och vanan grundmuras ju lättare är det att nå målsättningarna inom detta område. Föräldrarna kan spela en avgörande roll i detta fall och skolan skall stödja dem i den uppgiften. I en diskussion med gymnasie- och högstadiel elever med varierande bakgrund hösten 2011 anser eleverna att familjebakgrund, hemspråk och boningsort visserligen är tongivande men att skolsamfundet kunde vara aktivare: "Det handlar inte alltid om ointresse, oftare om okunskap".

Yngre och äldre elever

I de lägre klasserna är det viktigt att föra samtal med föräldrar och att ge dem råd och tips för vardagen (se bilaga 3 med broschyren Ta vara på vardagen). Äldre elever får i idealfallet en inre motivation till att ta del av svenskspråkig kultur även under fritiden men de skall helst aktiveras med konkreta åtgärder.

Skivrådet

Skivrådet är en uppgift där elever får uttrycka sina tankar och känslor om musik med svensk text. Elever lyssnar ju på musik under en stor del av sin fritid och musiken representerar känslospråket som i många fall är finska. Läraren och/eller eleverna föreslår låtar som kan samlas in och delas i låtlistor på Spotify eller på skolans hemsida. Tack vare Spotify, som även har en gratisversion, är det numera betydligt lättare att spela upp en låt och framför allt att dela den med andra. Låttexter finns det gott om i internet. Tre till fyra elever kan inledningsvis kommentera en låt och efter det kan läraren ställa varje elev frågor om låttextern som kan projiceras eller kopieras i klassen. (Se bilaga 5.)

Svensk rastradio

Svensk internetradio under raster med X3M eller någon annan populär kanal kan fungera som en öppning mot den svenska ungdomskulturen.

Svenska kulturlänkar

En länksamling med svenska kulturtips på skolans hemsida kan med tiden bli en värdefull tillgång. Samlingen byggs ut successivt med hjälp av elever, lärare och föräldrar. Skolbibliotekarien bidrar regelbundet med sina boktips för olika åldrar. Tack vare internetbokhandeln behöver föräldrar numera bara känna till bokiteln för att kunna skaffa boken.

Drama och teater

Drama i olika former med dramaövningar, teater, sånguppträdanden, filminspelningar o s v är viktiga med tanke på känslospråket, den muntliga framställningen och samhörigheten. Som olika kartläggningar har visat erbjuder undervisningen i klass rätt begränsad taltid för elever. Storsatsningarna med 1-2 egna teaterproduktioner/år med samtliga elever i en årskurs kommer att fortsätta. Utöver dessa erbjuder skolan minst en svensk teaterföreställning/år. Denna kan även omfatta en teaterresa till Åbo, Vasa eller Helsingfors.

Gymnasiekurs Samla svenska kulturpoäng

Gymnasiet erbjuder en kurs där eleven samlar svenska kulturpoäng i form av teaterbiljetter, finlandssvenska träffar och motsvarande under hela gymnasietiden. Kansliet bokför och godkänner studieprestationerna.

Finlandssvenska ungdomsträffar

Skolan erbjuder elever studiepoäng, lektionstid, fickpengar eller övrig uppmuntran att delta i ERIK, Natur och Miljö-konferensen, DUNK, Stafettkarnevalen med flera finlandssvenska ungdomsträffar.

Före detta elever berättar

Före detta elever besöker skolan och berättar om betydelsen av sin tvåspråkighet i livet efter skolan. Äldre elever fungerar då som rollmodeller för yngre.

Veckans mediefråga

Veckans fråga ur ett svenskt program under den gångna veckan kan motivera elever att följa med svenska medier.

Veckans nya svenska ord

Veckans nya svenska ord, som alla lärare använder under en vecka utan att berätta vilket ord det gäller, kan göra elever nyfikna på nya ord t ex joxa och paxa.

6. Språkstödjande interaktion i klassen

Individualisering och flexibilitet

För att kunna skapa en språkstödjande interaktion i klassrummet bör man utgå från elevens utveckling både fysiskt och intellektuellt samt elevens språkliga nivå. Inom klasserna är kunskaperna inom de båda inhemska språken så varierande att läraren behöver kunna tillämpa olika strategier med olika grupper. Gruppstorleken påverkar också möjligheterna till interaktion. Det gäller således i första hand för läraren att bekanta sig med klassens språkliga kunskaper: vad talar elever för språk hemma, med vänner och släktingar. Om eleverna kommer från många varierande språkliga bakgrunder (enspråkigt svensk/finsk eller tvåspråkig omgivning) bör man likaledes variera den språkliga nivån i undervisningen så att de med svårigheter hänger med och de med bättre språkkunskaper i svenska utvecklas. Inom grundskolan har de elever som inte har svenska som starkt språk sällan hunnit utveckla sina språkliga kunskaper.

Varsamhet

För att uppmuntra eleverna att diskutera med varandra och läraren på svenska bör man styra klassen att tala svenska så mycket som möjligt utan att vara nedslående mot de elever som har svag svenska. Därför kan man ge ett litet utrymme åt elever för att använda vissa finska ord för att komplettera det de säger.

Svensk ämnesterminologi

För att undervisa sitt ämne och samtidigt bejaka interaktionen i språkstödande riktning bör läraren se till att eleverna åtminstone använder ämnets begrepp på svenska. Fyllnadsorden och tänkandet kan ändra språk (från finska till svenska) med tiden men de begrepp inom olika ämnen de lär sig skapar en grund för språkets inläring i framtiden. Läraren kan ställa frågor med anknytning till begreppen som tvingar eleverna att använda begreppet på rätt språk. Likaså kan man ha eleverna att diskutera sinsemellan om teman som inbegriper begreppen.

Finskan till hjälp

Inläring av främmande språk (engelska, tyska, spanska etc) kräver att läraren också använder elevernas modersmål till hjälp. Ord i texter och ordlistor behöver ibland översättas även till finska för att skapa bättre förståelse för orden. Ett annat sätt att uppmuntra yngre elever att använda svenskan sinsemellan är genom drama. Eleverna får öva på det svenska språket genom att leka och kommunicera.

7. Textförståelse och kontextstöd i olika skolämnena

För att eleverna ska kunna utveckla skolspråket svenska är det mycket viktigt att ge eleverna möjligheter att tala, skriva, läsa och lyssna, att ställa höga krav på elevernas språk och att inte läraren själv undviker användning av avancerat språk. Eleverna behöver hela tiden stödas och handledas.

Tips för läraren

Nedan följer förslag som kan vara användbara när man jobbar med textförståelse.

- Samtala om en text t.ex. i läroboken före, under och efter läsningen.
- Synliggör och konkretisera ämnet.
- Ställ frågor som friskar upp minnet och stimulerar tänkandet.
- Använd många vardagliga exempel, aktivera elevernas förkunskaper och låt dem själva formulera frågor eller jämföra läromedlens formuleringar med vardagsspråket.
- Ge eleverna möjligheter att aktivt diskutera ämnesinnehållet med läraren.
- Skapa en ämnesspecifik ordbank på väggen.
- Utnyttja tekniken (Internet är en utmärkt källa till kunskap) för att låta eleverna samla in ytterligare information.
- Skapa en tankekarta med hjälp av de kunskaper som eleverna redan har om ämnet.
- Visa videor och låt eleverna skriftligt svara på frågor om det man visat.
- Använd bilder (yngre elever) för att förklara eller lära ut ord och begrepp.

Kunde *modersmåls*lärarna kanske då och då rätta (eller läsa igenom) något ämnesprov för modersmålets bruk?

Önskemål till *förlag*: Ordlistor finska/svenska/engelska av facktermer i realämnenas läroböcker.

Studieteknik

För att studietekniskt kunna hjälpa eleven men läs- och textförståelse vill jag fokusera på PIRLS (Progressin Reading Literacy Study). Det är en internationell studie, som genomförs vart femte år i syfte att undersöka och mäta 10-åringars läsfärdighet. I skolan är det oftast just genom läsning som vi förväntas tillägna oss ny kunskap. Alla lärare behöver därför ha kunskap om vad läsning innebär och hur läsningen kan utvecklas i just deras ämne och på vilket sätt de bäst kan stötta eleverna att ta sig in i ämnets texter. Dessa färdigheter behöver läsaren för att kunna växla mellan olika strategier:

Avkodningsstrategier:

- helordsläsa automatiserat
- ljuda

Förståelsestrategier:

- bygga förförståelse
- ställa frågor till texten
- finna enskilda detaljer i text
- identifiera huvudbudskapet
- sammanfatta innehållet
- se temporala samband och orsakssamband
- dra slutsatser och generalisera
- göra förutsägelser om vad som skall komma härnäst
- associera till andra texter
- kritiskt granska textens form och innehåll
- förstå att man inte förstår

Elevens läsförståelse samspelar med textens läsbarhet, innehåll, elevens förkunskaper, elevens strategier i samband med läsning och hur textsamtal går till i klassrummet. Syftet är att motivera eleverna att aktivt engagera sig i texten och förstå innehållet på djupet. Under lärarens ledning får eleverna lära sig fyra olika aktiviteter:

- att förutsäga, ställa hypoteser
- att ställa frågor
- att reda ut oklarheter
- att sammanfatta med egna ord

I praktiken börjar läraren med att förklara strategin för eleverna. Genom att läraren agerar förebild får eleverna vägledning i strategiska resonemang innan de får träna på strategin. Texten har läraren byggt upp i kortare stycken.

Innehållsmässigt kan man indela läsning i tre lässtrategier.

Lokaliseringsläsning

- söka rätt på den fakta som man behöver för just den uppgiften
- tips: ne.se

Översiktsläsning

- gå igenom innehållsförteckning, sakregister och ordlista
- läs förord och sammanfattningar
- bläddra och läs lite här och var
- titta på illustrationer
- studera diagram och tabeller
- undersök de olika avsnittens storlek
- uppskatta tidsåtgång och beräkna hur lång tid du kan ägna dig varje avsnitt
- tips: gå igenom studieguiden!

Intensivläsning

- genomläsning av texten
- marginalanteckningar
- sammanfattningar
- frågor
- självförhör
- repetitioner
- aktivitet, koncentration

Uppgifter för elever

- Läs en (fakta)bok. Ta ut svåra ord och meningar och förklara dessa.
- Skriv meningar och dikter och berättelser med ord som du slagit upp.
- Arbeta med ordlisteövningar - leta fram ett ord, ordet före, ordet efter osv.
- Finna synonymer till ord - t.ex. skepp - fartyg, brokig- mångfärgad.
- Sök motsatsord - t.ex. stor - liten, fåmäld - pratsam.
- Hitta ord med dubbelbetydelse och skriv meningar där ordet ingår. Ex:
Framför huset låg en åker. Jag åker buss.
- Lös korsord, rebusar och ordgåtor.
- Bilda nya ord av bokstäverna i ett givet ord. Ex: bila - bi, bil, bal, il, ila.
- Säg eller skriv ordkedjor, där sista bokstaven i ett ord blir den första i nästa ord osv. Ex: bok - kapten - nektar - ragu...

8. Språkstödjande pedagogik i praktiska ämnen

Läroplan

Praktiska ämnen erbjuder rikligt med tillfällen för informell kommunikation. Elever diskuterar ofta fritt och spontant när de tecknar, slöjdar eller spelar bollspel med varandra. Hos de flesta elever är detta informella språk finska. En lärare skall försöka styra detta språkval. Ett sätt är att gå med i diskussionen och med sin vuxna roll dominera talsituationen. Elever kan även berätta om, beskriva och kommentera teckningar, musik eller klädesplagg. Om en radioapparat brukar stå på kan den spela en svensk kanal. Allmänt taget kan man konstatera att ju mer läroplan och strukturerad undervisningen är ju större möjligheter har läraren att se till att eleverna använder sitt skolspråk.

Synliggörande av språket

Arrangera temalektioner då eleverna tillverkar namnskyltar för olika redskap, verktyg, arbetstekniker och spelsituationer. Utveckla spel, typ alias/frågesporter som gör eleverna vana vid att använda svensk ämnesterminologi.

Interaktion

Be eleverna förklara olika termer/situationer eller berätta om sitt arbete/prestation. På detta sätt blir eleverna vana vid terminologin och uppmuntras att använda det svenska språket.

Sakligt språk i bollspel

Om det ena laget talar finska leder det till frispark/frikast/inkast för det andra laget. Knatteidrotten har redan länge tillämpat sanktioner för osakligt språkbruk på plan - idén är allmänt accepterad bland barnen.

Diskussioner mellan lärare

Uppföljning och utvärdering av strategierna.

9. Flexibla läsgrupper i läsinläringen

Avgörande start

Att lära sig läsa är en stor och genomgripande händelse i en sjuårings liv. Skolan har ett stort ansvar när det gäller att stödja alla barn så att deras läsutveckling blir en positiv resa utan alltför många hinder på vägen. Barn är olika rustade att möta skolans krav på utvecklandet av god läsförmåga. Några har bättre förutsättningar, andra har sämre. Förskolans och skolans uppgift är att stödja alla barns språkliga utveckling så att den blir så positiv som möjligt. Kunskaper om vilka förutsättningar som är av mest avgörande betydelse för framgångsrik läsutveckling blir då nödvändiga.

Individuella mål

Flexibla läsgrupper genomförs i klasserna 1-2. Utgångspunkten för gruppindelningen till de flexibla läsgrupperna är de enskilda elevernas språkliga förmåga. Eleverna är indelade i grupper enligt individuella mål för läs- och språkinläring. De olika grupperna arbetar med uppgifter av olika svårighetsgrad, dvs. med mekanisk läsning, läsflyt, läsförståelse samt ord- och meningsbyggnad.

Målet med läsgrupperna är att stöda elevens läsutveckling på rätt nivå och att kunna differentiera undervisningen så att den passar samtliga elever och beaktar deras utvecklingsnivå i lärandeprocessen. (Se bilaga 6.)

Litteratur

Gibbons, Pauline, 2010. *Stärk språket stärk lärandet*. Halmstad: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB

Gibbons, Pauline, 2010. *Lyft språket lyft tänkandet – Språk och lärande*. Stockholm: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB

Hajer, Maaike & Meestringa, Theun, 2010. *Språkinriktad undervisning – en handbok*. Stockholm: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB

Kovero, Camilla, 2011. *Språk, identitet och skola II – Barn och ungdomar i svenska skolor i olika språkliga miljöer. Utbildningsstyrelsen, rapporter och utredningar 2011:6*. Tammerfors: Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino Oy.

Laurén, Ulla, 1994. *Tvåspråkiga och enspråkiga skolelevs skriftliga produktion – performans och kreativitet*. Acta Wasaensia No 37
Språkvetenskap 4. Vasa: Universitas Wasaensis.

Skolverket, 2000. *Att undervisa elever med Svenska som andraspråk – ett referensmaterial*. Stockholm: Elanders Gummessons. (Beställningsnr: 98:412)

Skolverket, 2011. *Greppa språket – Ämnesdidaktiska perspektiv på tvåspråkighet*. Ödeshög: DanagårdLiTHO (Beställningsnr: 11:1221)